

Lessuggestie Berregse Monumenten Beleving

Groep: 1 - 8

Doel lessuggestie

Leren over vastenavond-monumenten in het centrum van Bergen op Zoom

Uitleg leerkracht

In deze lessuggestie worden verschillende vastenavondmonumenten uitgelicht. Als de verschillende plekken in de stad aan elkaar geplakt worden, ontstaat er een stadswandeling. De leerkracht kiest zelf welke en hoeveel monumenten er behandeld worden.

Dit document bevat beknopte informatie. Zo kun u zelf kennis tot u nemen. Ook kunt u zo de leerlingen op weg helpen.

Opdracht

Deze les kan op verschillende manieren in de klas worden ingezet:

- De leerlingen kunnen zelf (in groepjes) onderzoek doen naar de verschillende vastenavondmonumenten.
- U kunt de beschikbare informatie zelf overdragen op de leerlingen.

Aanvullende suggesties (voor uitbreiding opdracht)

Deze les kan ook een vervolg krijgen in de buitenlucht! Trek erop uit. Dit zouden opties kunnen zijn:

- U kunt met de leerlingen een of meerdere monumenten gaan bekijken en ter plekke de informatie overdragen.
- Leerlingen kunnen elkaar uitleg geven bij de verschillende monumenten. Zo geven ze zelf hun opgezochte informatie door.

De Geit

Dit beeld is het startpunt van het vastenavondfeest. Op 11 november wordt hier het startsein gegeven voor de komende vastenavond. Op www.kindervastenavond.nl kun je alles vinden over dit beeld, deze bijeenkomst en de geschiedenis van de dag 11 november.

<http://www.kindervastenavond.nl/weetjes>

U kunt het liedje 'de zevensprong' of 'mie d'n os, die ad een geitje' inzetten als extra activiteit.

De Peperbus

De toren van de Sint-Gertrudiskerk wordt elk jaar aangekleed. U kunt over de geschiedenis van het kerkgebouw zeer veel informatie op internet vinden. Bijvoorbeeld op <http://rijksmonumenten.nl/monument/9116/sint-gertrudiskerk/bergen-op-zoom/> en <http://bergen-op-zoom.sec.nl/geschiedenis-van-bergen-op-zoom/bergen-op-zoom-in-beeld/sint-gertrudiskerk-in-beeld-bergen-op-zoom/>

Om u wat meer inzicht te geven over de Peperbus staat hieronder een interview uit de vastenavondkrant 2016:

Interview Peperbus met Henny Burgel en Rob Stuart.

1. Van wat voor materiaal is de boerenkiel gemaakt?

De boerenkiel wordt gemaakt van zeil. Het 1^e zeil werd van Vrachtwagen zeil gemaakt en die zeilen waren heel erg stug. Tegenwoordig hebben ze soepeler zeil.

2. Hoeveel confetti zakken heb je nodig om de peperbus helemaal aan te kleden?

De peperbus is heel erg groot. Dus ik denk dat je sowieso 11 miljoen confetti zakken nodig heb.

3. Hoeveel soorten Kielen zijn er? En welke zijn dat dan?

De peperbus heeft officieel maar 1 kiel en dat is zijn eigen boerenkiel. Toen de stichting 66 jaar bestond heeft hij een gekleurd pak gekregen. Maar dat was een doek wat ze er voor hadden gehangen. En toen de koningin naar Bergen op Zoom kwam had de peperbus een net pak gekregen. Wel wordt er vaak iets extra's bedacht, zoals ogen die dicht kunnen, of kunnen draaien.

4. Hoelang ben je bezig om heel de Peperbus aan te kleden?

Met het begin (de veiligheid) ben je al gauw een halve dag mee bezig, er worden dan steigers gebouwd. Met het optakelen van het gezicht van de peperbus zijn ze ongeveer 1 dag mee bezig.

Als zijn boerenkiel wordt opgehangen zijn ze daar ook 1 dag mee bezig.

En dan moet je het opbouwen en afbreken van alles niet vergeten!

Dus in totaal zijn ze ongeveer 1 week bezig.

5. In welk jaar kreeg de peperbus zijn eerste kiel en wat waren de reacties erop?

In 1974, bij het motto H'aangekleed ga d'uit, kreeg de Peperbus zijn eerste kiel. Toen de mensen het voor het eerst zagen konden ze hun ogen niet geloven en waren er verbaasd. Maar het was een heel groot succes geworden!

KINDERVASTENAVEND

6. Hoelang heeft de Peperbus zijn kiel aan?

Donderdag voor de Vastenavond staat hij helemaal klaar. En op woensdag gaat hij er weer af!

Dus zijn kiel hangt 6 dagen. Dit hangt wel van het weer af. Soms waait het zo hard dat de kiel (en het gezicht) langer moeten blijven hangen. Er is zelfs wel eens een vastenavond geweest dat de Peperbus zijn kiel niet aan heeft gehad.

7. Wat zijn de maten van de peperbus?

Van de onderkant tot het haantje is de peperbus = 64m

Het gedeelte van de onderkant tot boven waar je kan rondlopen = 34 m

De breedte van de Peperbus is 12 meter

Zijn kiel is 26 meter hoog en 8 meter en een beetje breed.

De kaai

Sinds 1992 staat het er, toen de Krabbekweekers jubileerden. En tussen het plaveisel rond het beeld komen steeds meer tegels te liggen, met namen van muziek- of bouwgroepen die een door elf deelbaar aantal jaren bestaan. Het beeld is gemaakt door Albert Moelker. Naast beeldhouwer is Moelker ook grafisch ontwerper.

'n Bouwer en 'n kop
De bouwer boetseer da kopke
Mar da kopke doe da d'ok
Da stop wa d'in die bouwer
't Is net of dattie zegt:
"Kek naar oe eige"

Beursplein – Merck toch hoe sterk

Merck toch hoe sterck; <http://www.mercktochhoesterckbergenopzoom.nl/>

Geschiedenis van Bergen op Zoom, bezetting (taaie kost)

In de leilinden langs het Beursplein is het volkslied van Bergen op Zoom - 'Merck toch hoe sterck' - in tekst met notenschrift daaronder aangebracht. 'Merck toch hoe sterck' is een 17de-eeuws geuzenlied waarvan de tekst geschreven is door Adriaan Valerius. Het lied heeft betrekking op de strijd tegen de Spanjaarden in de Tachtigjarige Oorlog.

Omdat in dit lied Bergen op Zoom wordt geroemd vanwege het feit dat de Spanjaarden hier in 1622 een halt werd toegeroepen, is het het volkslied geworden.

Toen in 1996 dweilband de Pappegatters 22 jaar bestond werd de titel van dit volkslied in het plaveisel van het Beursplein aangebracht. In 2001 werd op initiatief van dweilband de Pappegatters door Kees Warmoeskerken het huidige kunstwerk ontworpen dat vervolgens door de Pappegatters zelf werd gemaakt bij Firma Tummers Metaalbewerking in Hoogerheide. Het kunstwerk is een ode aan de Bergse muzikanten. Na plaatsing is het kunstwerk aan de gemeente Bergen op Zoom geschonken.

https://www.youtube.com/watch?v=Q_2auYMS-VM

't Sjagerijn

In de Morganstraat werd op 5 maart 2011 het sjagerijn offiesjeel onder de grond gestampt. De mooie putdeksel kun je in deze straat bekijken. Recht tegenover de poort van cafe 't Zwijnshoofd. Als bezoeker van de Grebbe (het stadsriool, een rijksmonument).

weet je voortaan dat het sjagerijn in de ruimte tussen het wegdek en de Grebbe zit opgesloten. Lopend door de gang kun je het sjagerijn zelfs nog bekijken. Maar wees gerust, waarschijnlijk ziet hij je niet. Want al zijn zijn nagels volgens Peter Bogers dan gegroeid, hij roert zich niet. Dat zou trouwens ook niet kunnen in de krappe ruimte die dat sjagerijn is toebedeeld. Maar laat de put gesloten, je weet immers maar nooit! "Dan bleft de leut onder ons" volgens de aanwijzing op het deksel.

Toeteroet

In de Weverskat staat dit beeld.

2002 is het beeldje geplaatst door dweilband toeteroet. In 2013 bij (4x11) jubileum van Toetoeroet gerenoveerd.

HENDRIKUS GODERIE

TOETEROET, oftewel Hendrikus (Henricus) Goderie werd geboren op 17 mei 1835 te Bergen op Zoom. Hij stierf in 1910.

TOETEROET was tonnetjesdrager bij de Strontvitesse. Achter de Vitesse (strontkar) liepen twee of drie mannen die de tonnetjes met fecaliën uit de huizen haalden en in de wagen zetten. Ze droegen een vuil kostuum en hadden een lap op de schouder, waarop ze de tonnetjes met uitwerpselen droegen. Dat het er niet te fris uitzag en rook, laat zich raden. Het verhaal gaat, dat het raadzaam was om TOETEROET een fooi te geven, anders wilde hij nog wel eens morsen.

KINDERVASTENAVEND

Een andere bekende tonnendrager was "de kromme Nui termans". Als je bedenkt, dat "het gemak" vroeger vaak achter(in) het huis stond en de strontmannen door de gang moesten met hun tonnen, dan weet je wel, dat de Bergenaren dat liever voorkwamen.

Toeteroet kon flink innemen en was dan ook zeer regelmatig 'strontzat'. Om aan te duiden hoe dronken iemand kon zijn, zei men toen en zegt men ook nog nu -lang na zijn dood-: 'Zo zat as TOETEROET'. In 1969 werd hij, naar idee en op voorspraak van vader Piet Bakker de naamgever van het illustere dweilorkest "TOETEROET".

In de Weverskat staat hij vereeuwigd in een (kopie) beeldje.

2002 is het beeldje geplaatst. In 2013 bij (4x11) jubileum van Toeteroet gerenoveerd.

Diegene die in het huis tegenover het beeldje woont, is er verantwoordelijk voor om hem aan te kleden tijdens de vastenavond.

https://www.youtube.com/watch?v=j3x3M-FCGSY&feature=share&list=UUsqng-sR8JcCfdsvISe_u gg
(filmpje renoveren door Toeteroet = 11 minuten)

